

Boyoma

Driemaandelijks Nieuwsblad van
Kisangani vzw

België-Belgique
P.B.-P.P.
3720 Kortesseem
BC1813

augustus-september-oktober 2005
Afgiftekantoor : 3720 Kortesseem
P209455

**bestel nu uw
WENSKAARTEN
en uw KALENDER**

Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Kortesseem

Nr 14

COLOFON

Boyoma
driemaandelijks nieuwsblad
nr 14 jaargang 4 - 2005
augustus-september-oktober 2005

Verantwoordelijke uitgever:
Hugo Gevaerts
Bronstraat 31, 3722 Kortesseem

Kisangani vzw
Rurale Ontwikkeling in D.R.Kongo

Zetel en Kantoor:
Bronstraat 31, 3722 Kortesseem
tel. 011 37 65 80
fax 011 37 71 97
e-mail kisanganivzw@gevaerts.be
bank 235-0352426-37

Foto's: Greet Boets, Hugo Gevaerts,
Jean Louis Juakaly, Manja Scheuermann
en Kris Smet.

Contact Provincie Antwerpen

Alain Vandelannoote
Caronstraat 102, 2660 Hoboken
tel. 03 830 51 41

Contact Brabant

Wouter en Rina Gevaerts-Robben
Bloemstraat 47, 3211 Binkom
tel. 016 63 25 58
e-mail rina.wouter@belgacom.net

Contact Limburg

Hugo en Manja Gevaerts
Bronstraat 31, 3722 Kortesseem
tel. 011 37 65 80
e-mail kisanganivzw@gevaerts.be

Contact Oost-Vlaanderen

Rik en Lut De Raedt-Van Laeken
Ten Ede 82, Erwetegem
tel. 09 360 82 47
e-mail lutvanlaeken@hotmail.com

Contact West-Vlaanderen

Erik Nollet
D.Mergaertstraat 11, 8800 Roeselare
tel. 051 25 19 01
e-mail eriknollet@belgacom.net

Dit kwartaalblad wordt verzonden aan geïnteresseerden. Indien u dit blad niet meer wenst te ontvangen, gelieve het ons dan te laten weten.

Wie BOYOMA elektronisch wenst te ontvangen, kan dit melden aan:
kisanganivzw@gevaerts.be
Vermeld of u ook de gedrukte versie wenst.

Reisverslag: Kisangani 2005

In de vorige Boyoma kregen jullie al een reisverslag van “onze voorzitter” Hugo Gevaerts over zijn reis van mei-juni 2005.

Dit jaar kreeg ik weer de gelegenheid om mee te gaan (mijn tweede reis naar Kongo). Het bezoeken van de projecten is natuurlijk de hoofdbedoeling van de reis, maar buiten de projecten leggen we ook contacten en beleven we allerlei dingen, en daarover wil ik jullie vertellen.

We zijn vanuit Brussel naar Kigali (Rwanda) gevlogen. Daar worden we opgehaald door Cléon, een oud-student van Hugo die in Goma (Kongo) woont.

Cléon is directeur van enkele kineplantages. Samen met zijn vrouw Hortence hebben ze door hard werken een goede levensstandaard bereikt. Zij hebben een huis laten bouwen aan het

Kivu-meer en ze staan erop dat we bij hen blijven logeren. We worden er werkelijk verwend; het is een mooi huis met een prachtig zicht op het meer. Het is bemoedigend dat er ook in Oost-Kongo mensen zijn die hogerop geraken.

Tijdens de twee dagen in Goma wordt Hugo wel 5 à 6 keer aangesproken door mensen die hem komen vertellen dat ze les van hem gehad hebben. In de periode 1980-1990 woonden Manja en Hugo 10 jaren in Kisangani. Hugo was prof en decaan van de faculteit Wetenschappen. Overal waar we komen wordt hij herkend als de “witte” prof van destijds.

Vanuit Goma vliegen we met een lijnvlucht naar Kisangani. Dit is een hele verbetering t.o.v. 2002, toen deze verbinding alleen met oude vrachtvliegtuigen (Russische Antonovs) gebeurde. In Kisangani verblijven we in het guest-house van de Faculteit Wetenschappen van de universiteit. De Faculteit Wetenschappen is

gevestigd in de gebouwen van een voormalige tabaksfabriek. Enkele van de fabrieksgebouwen zijn “ingericht” als leslokalen, dit wil zeggen dat de gebouwen zijn leeggemaakt en er stoelen en enkele tafels zijn in geplaatst. In een ander gebouw zijn de burelen voor de professoren en een computerzaal.

Er staan ook verschillende woonhuizen die destijds bij de fabriek hoorde. Hierin wonen een aantal professoren en assistenten. Eén van die huizen werd in de jaren tachtig ter beschikking gesteld van de gastprofessoren die vanuit België naar Kisangani gingen, het fungeerde toen ook als guest-house.

Tijdens ons verblijf worden de huishoudelijke taken uitgevoerd door Emani en Alice; voor de technische problemen (elektriciteit en water) kunnen we beroep doen op Manu; Mateso is

de nachtwaker.

Reeds de tweede dag na onze aankomst in Kisangani zijn er kunstenaars die allerlei dingen komen verkopen: houten beeldjes, juweeltjes van hout en been, rieten bloempotjes, schilderijen.

In Kisangani zijn geen toeristen, de enige mogelijke kopers zijn de mensen van de MONUC (blauwhelmen) en een aantal mensen zoals wij. Deze kunstenaarsverkopers komen 2 à 3 keren per week. We kopen allerlei zaken om in België te verkopen ten voordele van de vzw Kisangani.

Dagelijks (van 's morgens vroeg tot 's avonds laat) krijgen Manja en Hugo bezoek van verschillen-

de mensen die hen gekend hebben in de jaren tachtig of waarvan de ouders hen gekend hebben. Zij komen Manja en Hugo groeten, maar vooral komen zij hun problemen vertellen; en allen hopen ze een financiële steun te krijgen. Niemand gaat met lege handen weg.

Op een avond tegen zonsondergang stopt een fietser aan het guest-house met twee personen achterop. Zij brengen een oude man die aan één zijde volledig verlamd is. Hij had gehoord dat Hugo aangekomen was en wilde hem groeten. Hij hoopte (hij was er zeker van) dat Hugo hem kon helpen. 's Anderendaags hoorden we van de mensen van de universiteit vertellen dat ze hem twee weken voordien naar het ziekenhuis gestuurd hadden. Daar was hij echter na enkele dagen verblijf zonder toestemming vertrokken omdat hij vond dat ze hem niet konden genezen. Hugo heeft hem overtuigd terug naar het ziekenhuis te gaan; bij ons vertrek kon hij al opnieuw een paar stappen zetten.

Samen met Jean-Louis Juakaly ben ik (achter op de moto) een aantal scholen gaan bezoeken. Eén van de scholen is de lagere

school van Kabondo.

Kabondo is een vrij arme wijk. Zoals in de meeste scholen wordt ook hier in twee reeksen les gegeven. De ene week hebben de eerste reeks kinderen les in de voormiddag, de tweede week in de namiddag. Voor de tweede reeks is het andersom. Het werken met deze twee reeksen is bedoeld om de klaslokalen optimaal te benutten. In Kabondo bestaat de eerste reeks uit 1.280 leerlingen, de tweede reeks uit 1.300 leerlingen. In Kabondo zijn er per reeks vijf eerste leerjaren, vier tweede leerjaren en telkens drie klassen van de derde, vierde, vijfde en zesde leerjaren. Voor elke reeks zijn er 22 onderwijzers

(waarvan 10 vrouwen); verder zijn er 2 directeurs en 2 onderdirecteurs. In het zesde leerjaar zijn er veel minder meisjes dan jongens, terwijl het aantal in de andere leerjaren vrijwel gelijk is. De oorzaak van deze sterke daling van het aantal meisjes is dat de meisjes reeds op de leeftijd van 12 jaar worden uitgehuwelijkt. De bedoeling van deze vroege uithuwelijking is zo snel mogelijk geld te ontvangen voor de rest van het gezin.

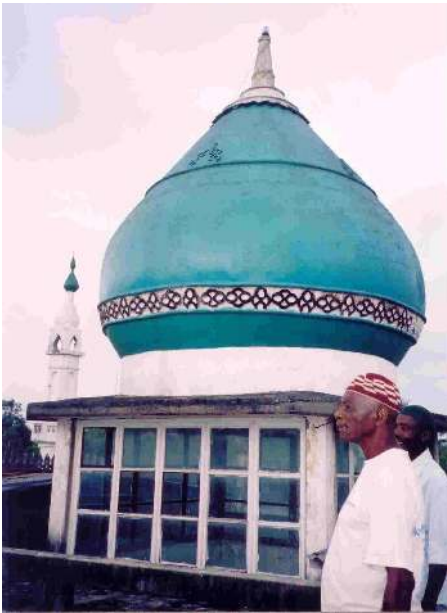
De kinderen die naar de school gaan dragen een uniform: een witte blouse of T-shirt samen met, voor de meisjes een blauwe rok en voor de jongens een blauwe broek. De onderwijzers ontvangen sinds een half jaar opnieuw een wedde (10 € per maand). De leerlingen betalen (in Kabondo) schoolgeld van 400 FC (1€) per maand, in de betere

scholen is het schoolgeld hoger. Dit schoolgeld wordt gebruikt voor het onderhoud van de school en gedeeltelijk als bijkomende premie voor het onderwijzend personeel en directie. In het eerste leerjaar wordt nog met krijt op een lei geschreven. De borden zijn planken geverfd met bordverf zodat er met krijt kan opgeschreven worden, indien er krijt beschikbaar is. Er zijn versleten stoelen en tafels en ook nog versleten oude schoolbanken. Van de meeste vensters is het glas gebroken of er is geen glas meer in de ramen.

De meeste gezinnen bestaan uit 5 tot 8 kinderen, met een maandwedde van 2 tot 10 € per maand is het dus zeer moeilijk om de kinderen naar school te laten gaan. Wanneer ik kinderen met een uniform zag was ik gelukkig want dan wist ik dat zij de kans hebben om naar school te gaan, hetgeen voor velen nog onmogelijk is.

Tijdens ons verblijf heb ik de kathedraal bezocht, de moskee en een protestantse kerk.

Een bezoek aan de moskee was mogelijk na een afspraak, ik werd opgewacht door een vijftiental mannen. De rondleiding

ging zelfs tot boven in de minaretten. Van op de minaret heb je zicht op het eilandje "kisanga"(in het Swahili) in de Kongo-stroom. Het zou op dat eilandje zijn waarop Stanley vertoefde en waarop nadien Tippo Tip zijn hoofdkwartier had. Het is een grote moskee, een mooi gebouw. Ik had de indruk dat deze mensen tevreden waren omdat ik geïnteresseerd was in hun moskee en in hun geloof.

De kathedraal kon ik bezichtigen terwijl een kleine groep jonge mensen liederen aan het oefenen was. In de kathedraal zijn enkele gekleurde glasramen en een mooi houten kruisbeeld met een zwarte

Jezus-figuur, dat is prachtig. Een zondagvoormiddag ben ik naar een misviering geweest, ook Dieudonné Upoki en zijn vrouw Jeannette waren er. Er was juist het vormsel voor de 12-jarigen; er werden 210 kinderen gevormd. Bovendien was er vooraf nog het doopsel van enkele pasgeborenen en een 20-tal kinderen deden hun eerste communie.

De viering begon om 10 uur en was afgelopen om 14u30. Toen ik om 12u00 de kathedraal verliet (dit viel niet echt op want er werd voortdurend binnen en buiten gegaan) waren er een aantal liedjes gezongen, waren de kindjes gedoopt en was de priester bezig met het opsommen van de namen van de 210 kinderen.

Een volgende keer ga ik een gewone mis trachten bij te wonen in één van de vele kleine kerken. Samen met Jean-Louis Juakaly, zijn vrouw Bénigne en de twee kleinste kinderen heb ik een protestantse misviering bijgewoond. Het gebouw was niet indrukwekkend maar de viering zelf was fantastisch. Er waren vier zangkoren: de moeders, de jongensstudenten, de jonge meisjes en een gemengd koor van meisjes en jongensstudenten en ambtenaren. Afwisselend kwam elk koor

vooraan staan en bracht een mooie uitvoering van een lied. De hele viering duurde twee uren maar die tijd was echt voorbijgevlogen, het was ontroerend mooi.

Manja en ik hadden een afspraak gemaakt met de vrouwenorganisatie UFCOD – Union des Femmes Congolaises pour le développement. UFCOD bestaat uit 33 verenigingen waarvan het ledenaantal varieert van 10 tot 30 vrouwen. De meeste verenigingen hebben velden die ze ontginnen, kweken kleinvee of naaien. Sommige verenigingen doen aan alfabetisering en organiseren taallessen. Er zijn veel vrouwen die nooit naar school geweest zijn. En zoals we al vernamen in

de scholen zijn er ook hier vrouwen (intussen reeds 35 à 40 jarigen) die op zeer jonge leeftijd uitgetrouwde zijn en dus maar naar school gingen tot hun 11e of 12e jaar. Er zijn ook verenigingen die microkredieten verlenen. De bedoeling is de vrouwen te helpen om zelf een inkomen te verwerven door een krediet te geven om b.v. kleinvee aan te kopen waarmee ze dan kunnen kweken en jonge dieren verkopen, of een zak rijst die ze dan in kleine hoeveelheden doorverkopen. De kredieten variëren van 90 tot 165 €. Het was een zeer boeiende namiddag waarbij we openlijk van gedachten gewisseld hebben.

Een andere namiddag ben ik met Jean Louis de hele stad rondgereden, op zoek naar een geneesmiddel. Het nichtje van Jean Louis, dat bij hem inwoont, had malaria en de gewone middelen waren niet meer afdoend. De dokter had een nieuwer geneesmiddel voorgeschreven maar het was niet eenvoudig dit te vinden. Er zijn vele winkels waar medicamenten verkocht worden, ze noemen het wel apotheek, maar de meeste worden niet opgehouden door een apotheker. Er worden bijna geen doosjes medicamenten verkocht zoals hier. Meestal worden een aantal pilletjes geteld en verpakt in een zelf gemaakt papieren zakje. De herkomst van de medicamenten is niet gekend, ook de samenstelling niet.

Op een zondag zijn we samen met Pionus Katuala naar het do-

mein van de vroegere Zoo van Kisangani geweest, in de stad heb ik rondgewandeld met Bernadette Ulyel, met Jean Pierre Mate en zijn vrouw Jeanne hebben we uren gebabbeld, Joséphine Katuala heeft me getoond hoe ze cake maakt en bakt in een houtoven,...

Een verblijf bij zulke boeiende en enthousiaste mensen is een onvergetelijke ervaring (ik kan blijven vertellen). Ondanks hun armoede en vele problemen blijven zij hopen en geloven in betere tijden. In feite heb ik alleen de mooie dingen verteld, alle ellende en moeilijkheden waarmee ze te kampen hebben zijn onbeschrijflijk, met woorden is dat niet over te brengen.

Maar zij blijven optimist. En ik kan hen niet meer missen, ik kijk al uit naar de volgende reis!

Greet Boets

ZOTTEGEM

7 november

Sedert 1996 is Kongo vrijwel onafgebroken in een oorlog verwickeld geweest. Het aantal doden is nu al opgelopen tot drie miljoen. De bevolking gaf - en geeft - echter blijk van veel creativiteit, inventiviteit en dynamisme om de onophoudelijke rampspoed te boven te komen. Maar echt goed zal het pas kunnen worden als er op het hele grondgebied vrede heerst en de Kongolezen voor het eerst sedert 1965 de kans krijgen hun eigen leiders te kiezen. Hoe groot is de kans dat het lukt?

Het antwoord op deze vraag wordt gegeven door gewezen VRT-journalist en Afrikakenner

Walter Zinzen
maandag 7 november 2005
20 uur
Ridderzaal
Kasteel van Egmont

Kasteel van Egmont 1, vroeger
Heldenlaan 82 te Zottegem.
Inkom: 3 euro

Ons Aanbod

Voor geïnteresseerden kunnen wij altijd een interessante avond of namiddag verzorgen met voordracht en beelden over Kongo. Er zijn vele onderwerpen mogelijk: geschiedenis, politiek, flora en fauna en natuurlijk ontwikkelingshulp met onze projecten in Kisangani.

We kunnen dit doen in het hele land.

FISCAAL ATTEST

U krijgt een fiscaal attest voor
GIFTEN VANAF € 30,00.

Dit attest wordt aan u verzonden einde februari. Voor giften gedaan in 2005 ontvangt u dus een fiscaal attest in de loop van februari 2006.

U kunt daarvoor storten op de rekening van

Kisangani vzw
Bronstraat 31
3722 Kortesseem
rekening nr 235-0352426-37

DE KERSTMARKTEN

GENK

Het Genks Comité voor Ontwikkelingssamenwerking organiseert een **Wereldhappening** in het **C.C.Genk**.

De Happening vindt plaats op zaterdag **12 november** 2005 van 19 tot 21 uur met een poëziegebeuren, en op zondag **13 november** 2005 met allerlei activiteiten, van **10 tot 18 uur**. Wij zullen daar aanwezig zijn met onze stand en wij verkopen er wenskaarten, kalenders, schilderijen, schorten en rokken in panjestof...

ROESELARE

Het West-Vlaams PNZC houdt op zondag **20 november** 2005 van 14 tot 21 uur een louter educatieve Noord-Zuidbeurs. Deze gaat door in het PNZC, Hugo Verrieststraat 22 te Roeselare. Wij zijn daar aanwezig met een informatieve stand.

www.west-vlaanderen.be/pnzc

KORTESSEM

8 december 2005 Handelaars-Kerstmarkt in Kortesseem op het Kerkplein **vanaf 16 uur**.

DIEPENBEEK

Op maandagen

21 en 28 november

hebben we een stand in de **Universiteit Hasselt te Diepenbeek**. We staan er de hele dag van **10 tot 17 uur**, in de Agora. We geven er informatie aan iedere geïnteresseerde en we verkopen wenskaarten, kalenders, schilderijen, schorten en rokken in panjestof...dit alles ten voordele van onze werking in Kisangani. Iedereen is welkom!

2006

Wereldfeest Kortesseem

Ten voordele van en georganiseerd door o.a. **Kisangani vzw** en **GROS Kortesseem** houden we een **Wereldfeest** en dit op **zondag 19 maart 2006**. Het gaat door in het **C.C.Mozaïek, Kerkplein, Kortesseem** (schuin tegenover de Kerk).

Een feest is eten: we bieden o.a. een **Afrikaans** gerecht voor de liefhebbers.

Er zal informatie zijn over de verschillende projecten waar Kortesseemenaars mee bezig zijn.

UW BESTELLINGEN

voor uw **wenskaarten** en **kalendar(s)** plaatst u telefonisch, per fax, per e-mail of schriftelijk bij

Kisangani vzw
Bronstraat 31
3722 Kortesseem
Tel. 011 376580
Fax 011 377197
kisanganivzw@gevaerts.be

WENSKAARTEN

Onze wenskaarten zijn ontworpen door Kongolese kunstenaars.

Op de volgende pagina's ziet u onze wenskaarten afgebeeld.

Alles wordt geleverd per post met een overschrijvingsformulier voor de betaling. Voor een bestelling vanaf 100 € rekenen we geen verzendingskosten.

KALENDER 2006

NIEUW !

Onze kalender van Kisangani! De kalender 2006 bevat foto's van onze projecten in Kisangani. Iedere maand heeft een eigen blad. De kalender is in A4 formaat, tweetalig en in kleurendruk. U kan hem kopen aan 10 € (plus verzendingskosten).

Kisangani uzw
mali

2006

2006 februari

		1		2		3		4		5	
		1		2		3		4		5	
6	7	8	9	10	11	12					
13	14	15	16	17	18	19					
20	21	22	23	24	25	26					
27	28										

Kisangani uzw
mali

Vulgarisatie van enkele van onze activiteiten

Onze vrienden van de faculteit Wetenschappen hebben de voorbije maanden verschillende expertizezendingen in het land uitgevoerd. Hierbij brachten ze de gewone technieken van de akkerbosbouw aan, op maat van de boerenbevolking. Een verslag van enkele missies.

Isangi

Deze missie, gefinancierd door het World Wildlife Fund, had tot doel de socio-economische neveneffecten van de woudontginning door het bedrijf "SAFOIS" bij de bewoners vast te stellen.

Bij het einde van deze zending hebben we de plaatselijke boeren aangeraden om in dit milieu verschillende woudbomen aan te planten zoals de rupsenboom, planten met honigbloemen, planten die geschikt zijn voor groenbemesting, geneeskrachtige planten en bomen die snel brandhout geven of waarvan houtskool kan gemaakt worden.

We hebben met de plaatselijke gemeenschap onze ervaringen uitgewisseld aangaande onze ontwikkelingsprojecten in Kisangani. We hebben hierover een tekst van 84 bladzijden gemaakt met duidelijke aanwijzingen naar de aanbevelingen van deze zending

naar Isangi.

Kisantu

We hebben een gelijkaardige missie uitgevoerd in Kisantu (Beneden-Kongo). Daar hebben we ook de knelpunten onderzocht die de agrarische productie

en de verscheidenheid in de zone van Mbamba Kilenda et Mayinda afremmen. Deze zending werd gefinancierd door de "Service Laïque de Coopération au Développement" (SLCD-België) onder het initiatief van prof. Jean Lejoly.

Ook hier hebben de akkerbosbouw aangeraden als landbouwtechniek die het best is aangepast aan de streek.

Er werd een grote gemeenschappelijke boomkwekerij aangelegd om een plantjesbank op te bou-

wen die gebruikt kan worden om het milieu te herbebossen.

Om de actieve medewerking van de bevolking mogelijk te maken, zijn ze verenigd in een Dorpscomité voor Ontwikkeling. Hier gaven we gedurende verschillende weken seminaries voor de boerenbevolking.

We hebben met de boerenbevolking van Kisantu onze ervaringen in verband met de gemeenschapsontwikkelingsprojecten in Kisangani uitgewisseld.

Nuttige contacten

Sinds het begin van dit jaar zijn we ook in voortdurend contact met de "Stichting Maisha" in Lubumbashi (Paters Salesianen) die zich met een kwetsbare groep "straatkinderen" bezig houdt. Deze stichting heeft tot hoofddoel het begeleiden van straatkinderen, gewoonlijk "phaseurs" genoemd, om hun een vak, zoals de landbouw, aan te leren. Dit bekrachtigt het Chinese spreekwoord van Confucius: "Geef me een vis, dan zal ik één dag eten hebben, leer me vissen en ik zal geen honger meer hebben."

De stichting helpt ook enkele therapeutische gezondheidscentra door hen een evenwichtige voe-

ding aan te bieden voor kinderen die aan "kwashiorkor" lijden. De stichting heeft veel belangstelling voor de teelt van voedingsgewassen waarvan de zaden rijk zijn aan eiwitten. Prof. Jean Declerck (Rotary Club Asse) heeft deze stichting in contact gebracht met

het Treculia-project. De stichting wil met ons project samenwerken om deze boom ook in Lubumbashi aan te planten.

Zo hebben we onze praktische kennis en lange ervaring, opgedaan in het kader van ons project ten dienste gesteld van deze stichting die een verheven doel-

stelling nastreeft: "anderen dienen en vooral de minstbedeelden". Dit ideaal wordt ook nagestreefd door de grote Rotary-familie verspreid over heel de wereld.

Op dit moment hebben we al twee grote vruchten (elk ongeveer 20 kg) met zaden naar Lubumbashi verstuurd. De vele zaden afkomstig van deze vruchten hebben de aanleg mogelijk gemaakt van een gemeenschappelijke boomkwekerij.

Om deze samenwerking te versterken heeft deze stichting, dank zij hun initiatiefnemer Geert Flamang, ons een computer ter beschikking gesteld, die reeds op weg is.

Wij verzenden ook de elektronische versie van dit tijdschrift "Boyoma" aan sommige personen en instellingen die geïnteresseerd zijn in ons project, voor de goede zichtbaarheid van onze werking over heel het land (Butembo, Lubumbashi, Beneden-Kongo, enz.).

Jean Pierre Mate Mweru

MENSEN IN KISANGANI

Op kilometer twaalf, richting Luchthaven, woont een internationale zustergemeenschap. Ze heeft er onder meer een centrum waar mama's met hun ondervoede kinderen een tijdje kunnen verblijven om weer op kracht te komen. De landbouwmethodes die uitgaan van ons project op de faculteit wetenschappen worden er toegepast. Daar groeien treculiabomen wier vruchten een zegen zijn voor jonge kinderen. Want de gedroogde zaden van die vruchten worden tot bloem gemalen die dan dient om koekjes van te bakken. Zo'n koekje is even voedzaam als een stukje vis of vlees omdat het zoveel eiwit bevat. We mogen gerust blokletteren: TRECULIAKOEKJES REDDEN KINDERLEVENS. (Herlees het zeer interessante artikel over de Treculia van Jean Pierre Mate in Boyoma nr.10, we kunnen het ook langs e-mail bezorgen).

In januari 2004 bezochten we het

centrum dat vroeger geleid werd door de zeer ondernemende Zuster Leocadia, een Indiaanse uit Brazilië. Wat me het eerst in het oog sprong was de naam van mijn geboortestad tegen de muur: Rotary International Roeselare. Een gevoel van trots verwarmde mij... en 't was al zo heet... De Rotary van Roeselare kan ik verzekeren dat hun steun aan Kisangani zijn nut bewezen heeft.

We werden bij de zusters uitgenodigd in de binnenkoer van hun zeer bescheiden woning. Geen huis met verdiepingen, maar sobere gebouwtjes in vierkant opgetrokken. De zusters, zwart en blank, waren, behalve eentje, niet in nonnenkleren gehuld. Ze waren daarin vrij. Je voelde er een sfeer van vriendschap en dienstbaarheid. Het ging er zeer gezellig aan toe. We dronken gretig het koele maracujasap van de passievrucht dat ze vers hadden uitgeperst. Het deed deugd. Toen vroeg ik naar de vrouw Mirjam Manzekele* die bescherming genoot bij de zusters. Ze vertoefde

in de “foyer social” waar ze haar laatste jaar naailes volgde. Een Kongolese zuster stond op om haar te halen. Vijf minuten later lagen we in elkanders armen. Eerst ik, dan Magda.

En nu vertel ik het verhaal over Mirjam, een Kongolees meisje dat zo heeft moeten vechten om haar ziekte te overwinnen. Het gebeurde in Kisangani: 1985 of 1986?

Mirjam Manzekele was een mooi tienermeisje dat in de zone Kabondo woonde. Op een dag werd ze ziek, pijn in armen en benen. In het gezondheidscentrum kon men er niet goed aan uit. Men begon te denken aan hysterie? De pijn werd steeds erger. Mirjam verliet de school en bleef thuis. Op het veld kon ze niet werken en ook niet in het huishouden. Steeds moe en knagende pijn in de ledematen die soms wegtrok maar weer terugkwam. Het werd zo erg dat ze niet meer gaan kon en verlamd in bed bleef. Haar familie dacht dat ze behekst was. De zusters die in de buurt woonden waren zeer begaan met het meisje en haar familie. Op een dag was er een Amerikaanse arts

in de stad op doorreis. Zuster Leocadia had hem kunnen overtuigen het meisje thuis te komen onderzoeken. Klinisch kon hij enkel een neuritis vaststellen, een ontsteking van verscheidene zenuwen. Hij schreef medicijnen voor en zette zijn reis verder. De geneesmiddelen verzachtten een beetje maar brachten geen genezing.

Een jaar later verschenen plots bij Mirjam tientallen knobbels over gans haar lichaam.

In paniek raadpleegde zuster Leocadia mijn vriend, collega Leo Breughelmans, die in Kabondo de lepradienst leidde. Hij

nam een uitstrijkje van het knobbelvocht, kleurde het en bekeek het in de microscoop. De bacillen van Hansen waren er in overvloed te zien. Melaatsheid! Leo bracht het achttienjarig meisje bij mij op dienst waar hospitalisatie voorzien was. Zo iemand had ik nooit eerder gezien: vol knobbels en tegelijk zoveel pijnlijk ontstoken zenuwen. Dit was ongewoon, extreem! De eerste tekenen van lepra zijn gewoonlijk vlekken en knobbels en nadien zenuwletsels. Hier was het omgekeerd. Dokter Charles Kayembe werd er bijgehaald. Nog steeds is het beeld mij bijgebleven. Als was hij haar vader, met zo een zachte tederheid onderzocht hij geduldig het zo zieke meisje. Ook hij was onder de indruk. Zo jong en zo toegetakeld.

Naast de leprostatica (geneesmiddelen tegen lepra) moesten dringend corticosteroiden toegediend worden om de leprareacties te onderdrukken. God lieve deugd, ze werd doodziek! Haar adem stokte en het hart begaf. Vlug werd ze overgebracht naar de universitaire kliniek bij Dr. Kayembe. Het scheelde niet veel. Haar lichaam verdroeg geen corticosteroiden.

Enkele dagen later kwam ze weer op mijn dienst terecht waar ze meer dan een jaar verzorgd en behandeld werd. Zenuwontstekingen en pijnlijke knobbels verschenen en verdwenen bij herhalingen. Onder zeer strenge voorwaarden werd Mirjam talidomide (bekend onder de naam softenon) toegediend, het enige medicijn dat één van haar leprareacties onder bedwang kon houden. Stilaan

werd ze beter, maar dan kwam er weer een opflakking van reacties. Ze verbeet haar pijn, was zacht en dankbaar. Nooit opgeven. Met veel geduld leerde ze weer stappen. Iedereen die met Mirjam begaan was koesterde

haar. Eindelijk kwam ze weer terug in Kabondo bij haar familie. Haar handen waren zo broos omdat de ziekte het vetweefsel deed verdwijnen. In haar voeten was het gevoel grotendeels verdwenen waardoor kwetsuren vlugger optreden. Maar het gevoel in haar hart is daarentegen toegenomen. Toen we Kongo verlaten hadden is Mirjam via de zusters steeds met ons contact blijven houden.

In januari 2004 zagen we Mirjam springlevend en gelukkig. Ze had leren naaien op de foyer. Twee dagen na ons bezoek bezorgde ze mij een boeboe, een Kongolees gekleurd hemd dat ze zelf genaaid had. Het paste mij als gegoten. Nochtans had ze bij mij nooit de maat genomen; zo op zicht, het hemd gemaakt op de stikmachine van de foyer.

Heb jij geen machine, Mirjam, vroeg ik haar? Daar was ze te arm voor.

Verwijt me geen paternalisme, maar ik voelde het als een plicht de zuster van de foyer het nodige bedrag te geven om in de stad een Singer naaimachine te kopen voor Mirjam.

Zo kan ze bij haar thuis haar eigen naaiatelier beginnen.

Toen Hugo en Manja laatst van Kisangani terugkeerden hadden ze een pakje bij. Een prachtige boeboe met de kentekenen van Kisangani, genaaid door Mirjam. Onlangs had ik een voordracht over ons project in Gits en had ik die boeboe aangetrokken. Twee aanwezige dames bekeken en betastten mijn Kongolees hemd en vonden het prima genaaid. Ik bloosde en was fier omwille van Mirjam.

Maar elke keer dat een lieve lezeres en trouwe lezer het project van Kisangani steunen voel ik dezelfde fierheid en kleuren mijn wangen. Doet mij maar vaak blozen.

Erik Nollet

* Mirjam Manzekele is een fictieve naam

Het rommelt in het oosten

Dagelijks sterven in Kongo duizend mensen als rechtstreeks of onrechtstreeks gevolg van de oorlog. Verschillende partijen in de Kongolese regering zijn mee schuldig aan de immense problemen bij de éénmaking van het nationale leger en aan de verslechtering van de mensenrechtensituatie in het land.

In Noord-Kivu verzetten lokale gewapende groeperingen zich tegen nationale verkiezingen omdat die hun macht zouden uithollen. Dit blijkt uit een indringend rapport van de mensenrechtenorganisatie Amnesty International die oproept voor een sterkere staat in Kongo om snel een einde te maken aan de wijdverbreide straffeloosheid. Hoewel er met de ondertekening van het vredesakkoord van 2002 officieel een einde is gekomen aan de oorlog in Kongo, is het militaire gerommel in het oosten een constante. Denk maar aan de niet-aanhoudende gevechten tussen verschillende milities in Ituri.

Bukavu

De voorbije maanden heeft de afvallige generaal Laurent Nkun-

da bedreigd met een invasie in Kongo om 'vrede' in het gebied te brengen. Nkunda is een Munyamulenge, zeg maar een Kongolese Tutsi die vreest dat zijn etnische groep in een nieuw Kongo volledig buitenspel komt te staan. Inwoners van Kisangani kennen Nkunda maar al te goed, hij was een hoofdverantwoordelijke voor het bloedbad in mei

2002.

De 38-jarige Laurent Nkunda Batware groeide op in Rutshuru (Noord-Kivu). Na zijn studies psychologie aan de universiteit van Kisangani vocht hij mee aan de zijde van de huidige Rwandese president Paul Kagame, die vanaf 1990 met zijn Rwandees Patriottisch Front aanvallen op het Rwandese Hutu-regime uitvoerde. Midden vorig jaar heeft Nkunda samen met zijn stamgenoot Jules Mutebutsi een tijdlang Bukavu bezet gehouden. De troepen van Nkunda en Mutebutsi konden in Bukavu enkele dagen lang moorden, verkrachten en

plunderen vooraleer ze zich na zware internationale druk op hun Rwandese broodheren moesten terugtrekken.

Mutebutsi kreeg met zijn troepen asiel in een Rwandees militair kamp. De stokebrand Nkunda leek spoorloos verdwenen. Vermoedelijk had hij net als zijn kompaan Mutebutsi onderdak in Rwanda gevonden. In juli riep een expertencommissie van de VN-Veiligheidsraad op tot de arrestatie van de generaal.

Veel is er in het woelige Kongo niet nodig om de vlam opnieuw in de pan te laten slaan. En zeker

niet in de etnische smeltkroes rond het Kivu-meer. Daar hebben zich in opeenvolgende migratiegolven tienduizenden Rwandese Hutu's en Tutsi's gevestigd. Deze bevolkingsgroepen vrezen dat ze bij verkiezingen, die nu volop voorbereid worden, totaal buitenspel worden gezet. Omdat deze 'rwandophones' amper zes procent van de Kongolese bevolking uitmaken, is deze vrees niet altijd onterecht.

Massagraven

Nu de VN-troepen (MONUC) het oosten van Kongo stilaan pacificeren, komen de spoken uit het recente verleden weer tevoorschijn. Begin oktober zijn militairen van het regeringsleger (FARDC) in Rutshuru op enkele massagraven gestoten. De graven dateren van het begin van de oorlog in oktober 1996 toen wijlen Laurent Désiré Kabila aan het hoofd van een door Rwanda aangestuurd rebellenleger aan zijn opmars richting Kinshasa begon. De troepen van Kabila dreven tienduizenden Rwandese Hutu's en Kongolese vluchtelingen voor zich uit.

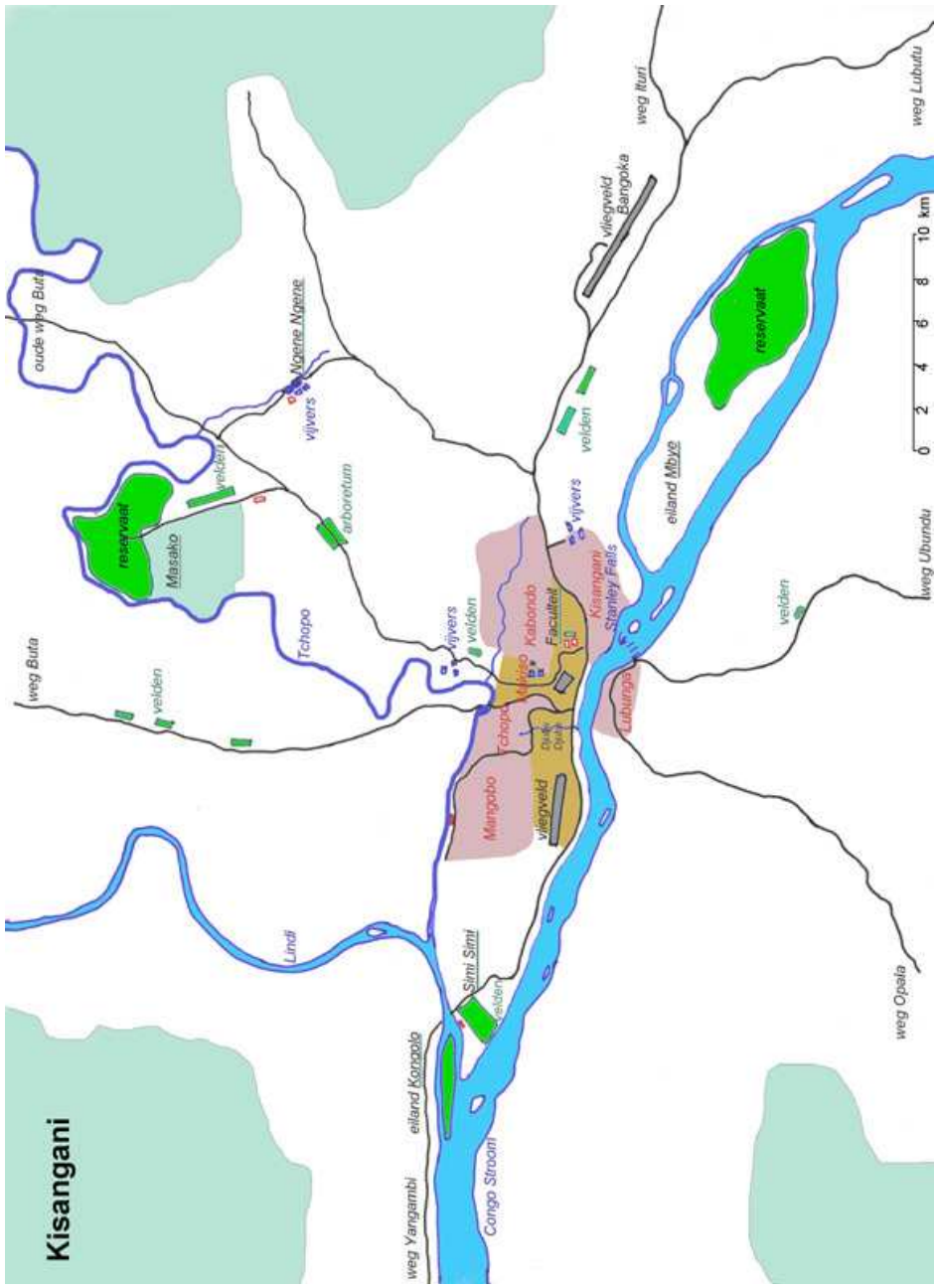
Lange tijd bleef het een raadsel waar deze vluchtelingen geble-

ven waren. President Kabila, die in 2001 vermoord werd, heeft zich altijd verzet tegen de installatie van een VN-onderzoekscommissie om de beschuldigten van massamoorden en -graven te onderzoeken.

De militairen van de 5de Kongolese Brigade in Rutshuru (Noord-Kivu) stootte bij het graven van latrines op de beenderen en schelds van een tiental mensen. Plaatselijke bewoners hebben de militairen dan naar andere massagraven gebracht. Volgens de inwoners van Rutshuru zijn in de massagraven Kongolese Hutu's en Rwandese vluchtelingen gedumpt. De slachtoffers werden door Kongolese Tutsi's en Rwandese militairen omgebracht.

De vondst van de massagraven heeft in Rutshuru oud verdriet weer aangewakkerd, net als de vrees voor nieuwe uitbarstingen van etnisch geweld. "Jarenlang hebben de mensen hun verdriet voor zichzelf gehouden", zegt een notabele. "Ze hadden schrik om het te uiten omdat de autoriteiten in de regio dezelfde waren als degenen die de opdracht gaven tot de bloedbaden."

Roger Huisman

onze projecten in Kisangani krijgen steun van

VELE SCHENKERS

VANDEMOORTELE nv

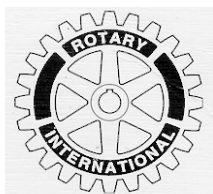
LOTUS BAKERIES nv

ALVA nv

UCB nv

LEYSEN HUMANITAS

Rotary Club
 **BILZEN-
ALDEN BIESEN**

universiteit
▶▶ hasselt